

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De secundo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ipsum imaginum cultus, cum dicitur, Non coles ea &c. Ad III. dicendum, quod omnes aliae superstitiones procedunt ex aliquo pacto cum demonibus innotato, vel expresso: & ideo omnes intelliguntur prohiberi in hoc quod dicitur, Non habes deos alienos.

ARTICVLVS III.

Utrum secundum praeceptum decalogi conuenienter traditur.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod d secundum praeceptum decalogi non conuenienter tradatur. Hoc enim praeceptum, Non assumes nomen Dei tui in vanum, sic exponitur in * gloss. Exod. 20. Non existimes creaturam esse filium Dei, per quod prohibetur error contra fidem. & Deu. 5. exponitur, Non assumes nomen Dei tui in vanum. scilicet nomen Dei ligno, uel lapidi attribuendo, per quod prohibetur falsa confessio, quae est actus infidelitatis, sicut & error: actus autem infidelitatis est prior superstitione, sicut & fides religione. ergo hoc praeceptum debuit praemitti primo, in quo prohibetur superstitio.

¶ Prae. Nomen Dei ad multa assumitur, sicut ad laudandum, ad miracula faciendum, & uniuersaliter ad omnia quae dicuntur, uel fiunt a nobis, secundum illud ad Col. 3. Omne quodcumque facitis uerbo. uel opere, in nomine Domini facite. ergo praeceptum, quod prohibetur nomen Dei assumi in uanum, uideatur uniuersalius esse, quam praeceptum, quod prohibetur superstitio, & ita debuit ei praemitti.

¶ Prae. Exod. 20. exponitur illud uerbum, Non assumes nomen Dei tui in uanum, iurando scilicet pro nihilo. unde uidetur per hoc prohiberi uana iuratio, quae est, scilicet sine iudicio, sed multo grauior est falsa iuratio, quae est sine ueritate, & iniusta iuratio, quae est sine iustitia. ergo magis debuerunt illa prohiberi per hoc praeceptum.

¶ Prae. Multo grauius peccatum est blasphemia, uel quicquid fiat uerbo, uel facto in contumeliam Dei, quam periurium: ergo blasphemia, & alia huiusmodi debuerunt magis per hoc praeceptum prohiberi.

¶ Prae. Multa sunt Dei nomina. ergo non debuit indeterminate dici, Non assumes nomen Dei tui in uanum.

SED IN CONTRARIUM est autoritas Scripturae. RESPONDENDUM quod oportet prius impedimentum uerae religionis excludere in eo, qui instituitur ad uirtutem, quam eum in uera religione fundare.

Opponitur autem uerae religioni aliquid dupliciter. Uno modo, per excessum, quando scilicet id quod est religionis, alteri indebite exhibetur, quod pertinet ad superstitionem. Alio modo, quasi per defectum reuerentiae, cum scilicet Deus contemnitur, quod pertinet ad uitium irreligiositatis, ut supra habitum * est. Superstitio autem impedit religionem quantum ad hoc, ne suscipiatur Deus ad colendum. Ille autem, cuius animus implicatus est alicui cultui indebito, non potest simul debitum Dei cultum suscipere, secundum illud Isa. 28. Coangustatum est stratum, ita ut alter decidat. Deus uerus, uel falsus a corde hominis, & pallium breue operire non potest. Per irreligiositatem autem impeditur religio quantum ad hoc, ne Deus, postquam susceptus est, honoretur. Prius autem est Deum suscipere ad colendum, quam eum susceptum honorare: & ideo praemittitur praeceptum quod prohibetur superstitione, secundum praeceptum, quod prohibetur periurium ad irreligiositatem pertinens.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illa expositiones sunt mysticae. Literalis autem expositio est,

quae habetur Deute. 5. Non assumes nomen Dei tui in uanum, scilicet iurando pro re, quae non est.

AD II. Dicendum, quod non prohibetur quali ber assumptio diuini nominis per hoc praeceptum, sed proprie illa, quae assumitur diuinum nomen ad confirmationem humani uerbi per modum iuramenti, quia ista assumptio diuini nominis est frequentior apud homines. Potest tamen ex consequenti intelligi, quod per hoc prohibeatur omnis inordinata diuini nominis assumptio, & secundum hoc procedunt illae expositiones, de quibus supra dictum * est.

AD III. Dicendum, quod pro nihilo iurare dicitur ille, qui iurat pro eo, quod non est, quod pertinet ad falsam iurationem, quae principaliter periurium nominatur, ut supra dictum * est.

Quando enim aliquis falsum iurat, tunc iuratio est uana secundum seipsam, quia non habet firmamentum ueritatis. Quando autem aliquis iurat sine iudicio ex aliqua leuitate, si uerum iuret, non est uanitas ex parte ipsius iuramenti, sed solum ex parte iurantis.

AD IIII. Dicendum, quod sicut ei qui instruitur in aliqua scientia, primo proponuntur quaedam communia documenta; ita etiam lex, quae instituit hominem ad uirtutem in praeceptis decalogi, quae sunt prima, poposuit ea, uel prohibendo, uel mandando, quae communis in cursu uitae humanae solent accidere. Et ideo inter praecepta decalogi prohibetur periurium, quod frequentius accidit quam blasphemia, in quam homo rarius prolabitur.

AD V. Dicendum, quod nominibus Dei debetur reuerentia ex parte rei significata, quae est una, non autem ratione uocum significantium, quae sunt multae. & ideo singulariter dixit, Non assumes nomen Dei tui in uanum, quia non differt per quodcumque nomen Dei periurium committatur.

ARTICVLVS IIII.

Utrum tertium decalogi praeceptum conuenienter tradatur, scilicet, de sanctificatione sabbathi.

Super Quaestione centesima uigesima secunda articuli quartum.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter tertium praeceptum decalogi tradatur, scilicet de sanctificatione sabbathi. Hoc enim praeceptum spiritualiter intellectum, est generale. dicit enim Ambro. * super illud Luc. 13. archisynagogus indignans, quod sabbatho curasset. Lex, inquit, in sabbatho non iubet hominem curare, sed seruilia opera facere, id est peccatis grauari prohibet. Secundum autem literalem sensum est praeceptum ceremoniale. dicitur enim Exod. 31. Videte, ut sabbathum meum custodiatis, quia signum est inter me, & uos in generationibus uestris: praecepta autem decalogi & sunt praecepta spiritualia, & sunt praecepta moralia. inconuenienter ergo ponitur inter praecepta decalogi.

¶ Praeterea. Ceremonialia legis praecepta continent sacra, sacrificia, sacramenta, & obseruantias, ut supra habitum * est ad sa-

IN articulo 4. omittis secundo & tertio, nota diligentissime, quod praeceptum de sanctificatione sabbathi ad litteram non est de interiori, sed de exteriori Dei cultu datur. Colebatur siquidem Deus sabbatho in ipsa exteriori quiete ab operibus seruilibus, quia quiescebant ad representandam diuinam quietem a creatione mundi. In noua uero lege exterior cultus est dicere, uel audire misericordiam. Quies autem a seruilibus operibus est ad remouenda exteriora impedimenta geitis mentis in Deo. Vnde ex duobus capitibus excluditur phantasia dicitur, quod homo teneatur in die festo contritionem habere de peccatis quae habet.

In corp. i. h. ius. art.

Q. 89. art. 1. ad 3.

1. 2. q. 100. a. 3. ad 2. & q. 100. artic. 4. ad 1. & 3. ad 3. art. 5. & 11. a. 36. & 100. 3. i. ca. 4. & 101. 2. i. ca. 4. Cap. 13. lib. 7. in luc. in ca. de curatione molle 119. circa medium, ca. mo 5.

1. 2. q. 10. artic. 4.

Primo, ex hoc contritio est actus interior: praeceptum autem